

# Biografische Schetsen VII

Door Gerrit van Dijk

*oud-secretaris natuurwetenschappen*



KONINKLIJKE  
HOLLANDSCHE MAATSCHAPPIJ  
DER WETENSCHAPPEN

## Voorwoord

De meeste gebeurtenissen in dit deel van de Biografische Schetsen spelen zich af kort voor, tijdens en kort na de Franse overheersing, een turbulente tijd, die zijn sporen in de geschiedenis heeft achtergelaten. Ook was het een tijd dat vrouwen nog nauwelijks toegang kregen tot de universiteit. Veel hoogleraren verzetten er zich ook actief tegen, met als exponent de in dit deel beschreven Amsterdamse hoogleraar Hugo de Vries. Toch heeft hij later tegen wil en dank de doctorsbul uitgereikt aan Johanna Westerdijk, de eerste vrouwelijke hoogleraar in Nederland. Merkwaardig is het verhaal van de predikant Uilkens. Hij leefde in een tijd van economische recessie en het idee rees om die het hoofd te bieden door met name de landbouw te innoveren. Koning Willem I, die zich actief met 's lands toestand bemoeide, kwam met het voorstel om daartoe aan elke universiteit een leerstoel landhuishoudkunde in te stellen en die te laten bezetten, indien mogelijk, door een predikant, omdat predikanten het dichtst bij de mensen stonden en zij de stugge boeren het beste konden overtuigen hun bedrijven te moderniseren. Een rol van de koning die in de huidige tijd ondenkbaar is. In Groningen kwam niemand meer in aanmerking voor zo'n hoogleraarschap dan de predikant Uilkens. Koning Willem I zei er nog bij dat de nieuwe hoogleraren de boeren wellicht ook wat meer beschaving konden bijbrengen. Verder bevat dit deel biografische schetsen van een aantal beroemde personen, waaronder die van Thorbecke, de grootste staatkundige hervormer van ons land. Ook geeft dit deel een beeld van de deplorabele toestand van de gezondheidszorg in de negentiende eeuw. Hartverscheurende toestanden passeren de revue. Anderzijds laat het zien hoezeer de huidige medische zorg is verbeterd. Zo bevat dit deel veel interessante informatie. Veel leesplezier!

Haarlem, november 2016

Gerrit van Dijk

## Inhoud

### BESCHREVEN PERSONEN, ALFABETISCH

- 2 G. Simons, 1802 – 1868, lid 1850
- 4 W.F.R. Suringar, 1832 – 1898, lid 1862
- 6 G. van Swieten, 1700 – 1772, buitenlands lid 1761
- 8 C.J. Temminck, 1778 – 1858, directeur 1805
- 10 J.R. Thorbecke, 1798 – 1872, lid 1839
- 12 H. Tollius, 1742 – 1822, lid 1779
- 14 M. Tydeman, 1741 – 1825, lid 1777
- 16 J.A. Uilkens, 1772 – 1825, lid 1805
- 18 G.J. Verdam, 1802 – 1866, lid 1839
- 20 G.E. Voorhelm Schneevoegt, 1814 – 1871, lid 1862
- 22 H. de Vries, 1848 – 1935, lid 1881
- 24 G. Vrolik, 1775 – 1859, lid 1802
- 26 De collectie
- 37 Lijst van afkortingen

# Gerrit Simons (1802 – 1868)

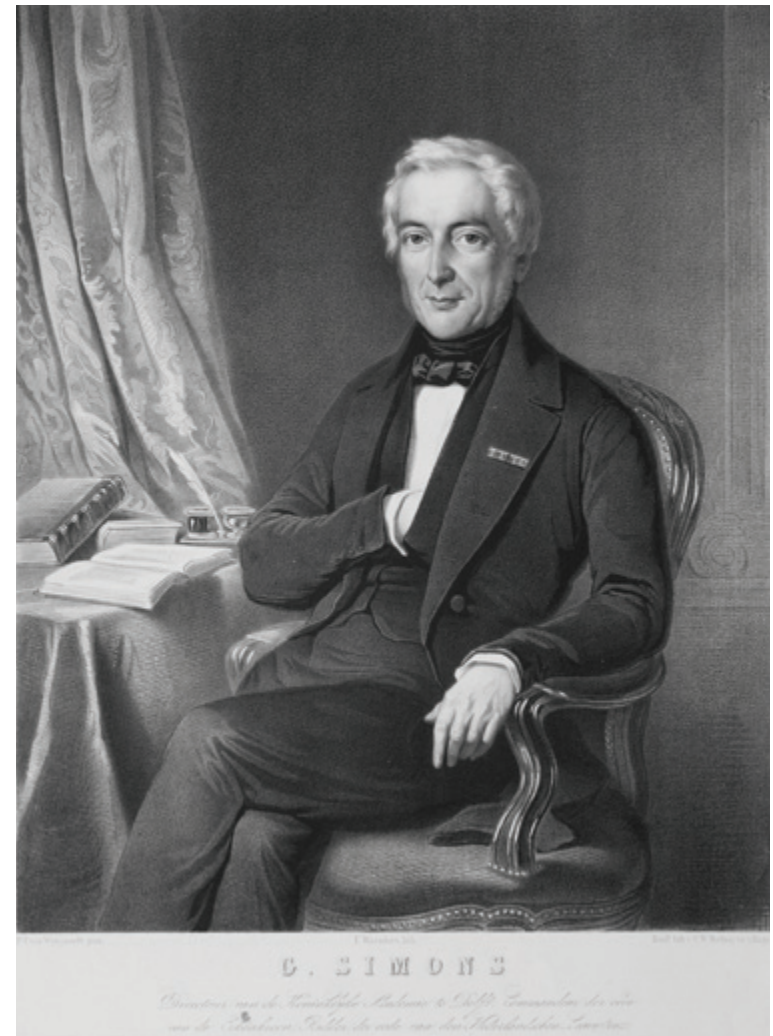
22 januari 1802 Geboren te Uithoorn

17 november 1868 Overleden te 's-Gravenhage  
1850 lid

Directeur van de Koninklijke Academie te Delft, de huidige Technische Universiteit Delft, medeoprichter en vicepresident van het KIVI, het Koninklijk Instituut voor Ingenieurs, minister van Binnenlandse Zaken, en directeur van 'De Maatschappij', zie hier een greep uit de vele functies die Gerrit Simons bekleedde. Na zijn studie wis- en natuurkunde te Utrecht, die hij afrondde met een promotie, trad hij in rijksdienst, waar hij onder meer betrokken was bij de droogmaking van het Haarlemmermeer. In 1845 werd hij tot adjunct-directeur en in 1846 tot directeur benoemd van de Koninklijke Academie te Delft. Het beleid van zijn voorganger A. Lipkens zette hij voort, maar was minder streng. Was Lipkens fel tegen de oprichting van een studentensociëteit, hij was er voor. Ook spande hij zich in het onderwijs in de wiskunde op hoger peil te brengen. Door zijn functie als directeur van de Koninklijke Academie had Simons nauw contact met de kroonprins, de latere koning Willem III, die hem hoogachtte. Mede op diens aandringen werd Simons in 1856 benoemd tot minister van Binnenlandse Zaken in het kabinet Van der Brugghen. Dat werd geen succes. Tot grote verbazing van hen die Simons goed kenden, liet hij zich weinig aan de Kamer gelegen liggen. Dat wekte zoveel wrevel op dat zijn begroting in het parlement werd afgestemd. Na een jaar was het ministerschap dan ook voorbij. Simons was er ziek van. Hij werkte toch hard in het landsbelang? Toen hij bijgekomen was van de tegenslag werd hij benoemd in de Raad van State. Simons was geen vriend van Thorbecke, mede omdat de liberalen, onder aanvoering van Thorbecke, voor zijn val als minister verantwoordelijk waren geweest. Van veel binnenlandse geleerde genootschappen was Simons lid en bestuurslid. Ook had hij talrijke nevenfuncties. Van 1858 tot 1864 was hij voorzitter van de afdeling Natuurkunde van de KNAW. Simons was ongehuwd.

Van bijgaand portret is de maker ons niet bekend.

[NNBW V, K. 742 – 746], [Parlementair Documentatie Centrum]

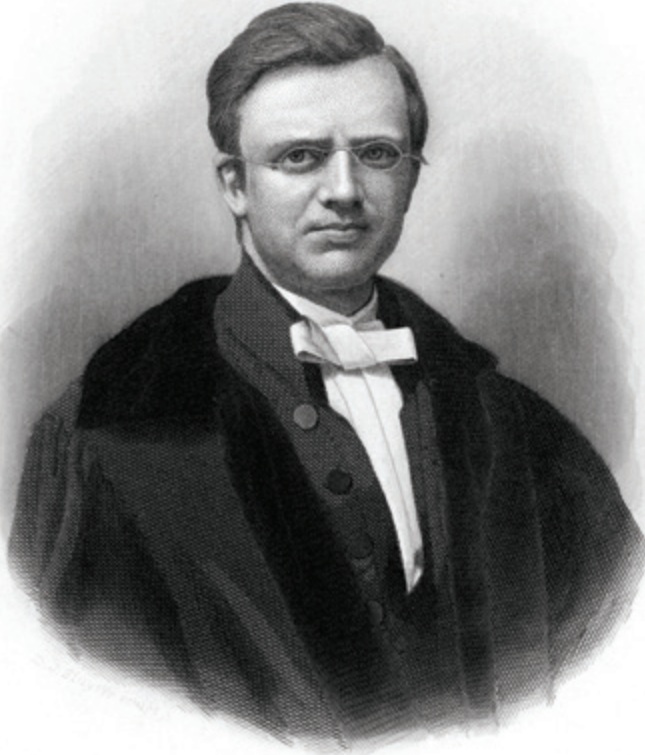


# Willem Frederik Reinier Suringar (1832 – 1898)

28 december 1832 Geboren te Leeuwarden

12 juli 1898 Overleden te Leiden

1862 lid



*W. F. R. Suringar.*

De familie Suringar telde vele hoogleraren. Twee waren medici, één theoloog en één botanicus, drie waren verbonden aan de Leidse universiteit, één aan de Amsterdamse. De hier beschreven Willem Frederik Reinier Suringar werd geboren in Leeuwarden, waar zijn vader uitgever was. Hij ging geneeskunde studeren in Leiden, maar zijn liefde lag bij de botanie, de plantkunde, toen ook wel kruidkunde genoemd. In 1857 promoveerde hij in Leiden op een studie van de algen in Nederland. In hetzelfde jaar werd hij, vanwege het vertrek van directeur W.H. de Vriese naar Nederlands-Indië, benoemd tot waarnemend directeur van de Leidse Hortus Botanicus en tevens tot buitengewoon hoogleraar in de botanie. Bij terugkomst uit Nederlands-Indië in 1861 bleek De Vriese ernstig ziek te zijn en stierf inderdaad het jaar daarop. Suringar werd vervolgens benoemd tot directeur van de Hortus en tevens tot gewoon hoogleraar botanie. De studie van de plantkunde stond in die tijd op laag peil en het vak plantkunde kwam alleen in de propeuse aan bod. Door de introductie van de microscoop in het onderwijs en onderzoek probeerde Suringar het niveau op te krikken. Daarbij had hij veel steun van zijn leerlingen, van wie Hugo de Vries en Melchior Treub wel de bekendste waren. Toen in 1871 hoogleraar Miquel overleed werd Suringar tevens directeur van het Rijksherbarium, buiten bezwaar van 's Lands schatkist. Vermeldenswaard is nog dat onder Suringar de beroemde Victoria-Regia-kas werd gebouwd. Maar ook dat een deel van de grond van de Hortus werd geannexeerd voor de bouw van de Leidse Sterrewacht. Van Suringars publicaties, waarvan er vele van een populair wetenschappelijk karakter zijn, is de zakflora van Nederland wel de bekendste. Zij beleefde talrijke herdrukken. Suringars onderzoek, waarin hij ook wiskundige technieken gebruikte, werd internationaal gewaardeerd. Van de universiteit van München kreeg hij er een eredoctoraat voor. In 1862 werd Suringar lid van de Hollandsche Maatschappij, in 1867 van de KNAW. Hij overleed te Leiden op 65-jarige leeftijd.

Het portret dat hier getoond wordt is een litho naar een gravure van D.J. Sluyter uit 1868.

[NNBW X, K. 990 – 995], [Wikipedia]

# Gerard van Swieten (1700 – 1772)

7 mei 1700 Geboren te Leiden

18 juni 1772 Overleden te Schönbrunn (Wenen, Oostenrijk)

1761 buitenlands lid



Gerard van Swieten ging, wellicht omdat zijn ouders rooms-katholiek waren, in Leuven studeren. Na twee jaar keerde hij echter naar Leiden terug om zich onder Boerhaave op chemie, farmacie en geneeskunde toe te leggen. Zowel van de verplichte als de niet-verplichte colleges van Boerhaave maakte hij uitvoerige aantekeningen. Hij had daarvoor een eigen notatie ontwikkeld. Hij ontloopte zich als de trouwste en meest geliefkoosde leerling van Boerhaave. Bijna dag en nacht was hij aan het werk. Dat kon niet goed gaan en inderdaad kreeg hij allerlei aandoeningen, waaronder ziektevrees, hypochondrie, een chronische angst om een ernstige lichamelijke ziekte te krijgen. Boerhaave adviseerde hem om toch vooral ook ontspanning te zoeken en gaf hem gedetailleerde voorschriften. In 1725 promoveerde Van Swieten en vestigde zich als arts te Leiden. Daarnaast gaf hij privécolleges en verving Boerhaave op de universiteit bij diens afwezigheid. Graag was hij Boerhaave opgevolgd toen deze in 1738 overleed, maar omdat hij rooms-katholiek was kwam hij daarvoor niet in aanmerking.

In 1742 overleed de hofarts van de familie Habsburg, die ook een leerling van Boerhaave was geweest. Van Swieten werd gevraagd hem op te volgen. Na eerst hiervoor bedankt te hebben, ging hij uiteindelijk overstag toen keizerin Maria Theresia van Oostenrijk met een verbeterd aanbod kwam. Naast zijn functie als lijfarts werd Van Swieten ook belast met de hervorming van het geneeskunde onderwijs aan de universiteit van Wenen. Dat deed hij voortvarend, in de geest van Boerhaave. Hij stelde hoogleraren van naam en faam aan, niet alleen in Wenen maar ook in andere Oostenrijkse universiteitssteden. Als dank werd hij door keizerin Maria Theresia in de adelstand verheven met de titel van baron. In Nederland is Van Swieten niet zo bekend, in twee steden (Hoogeveen en Nijmegen) is een straat of laan naar hem vernoemd.

Bijgaand portret is een litho naar een gravure van J.E. Mansfeld.

[NNBW X, K. 1005 – 1006], [Van der Aa 17-2, p. 1122 – 1123], [Wikipedia], [Luuc Kooijmans, Het orakel, Uitgeverij Balans, Amsterdam 2011]

# Coenraad Jacob Temminck (1778 – 1858)

31 maart 1778 Geboren te Amsterdam

30 januari 1858 Overleden te Lisse

1805 directeur



G. J. TEMMINCK.

*Directeur du Muséum d'Histoire naturelle des Pays-Bas*

Temmincks vader was niet onbemiddeld en kon het zich veroorloven een Zwitserse gouverneur aan te stellen om zijn zoon thuis te onderwijzen in wiskunde en klassieke talen. De universitaire studie die daar meestal op volgde deed Temminck klaarblijkelijk niet, want reeds op zeventienjarige leeftijd verkreeg hij de betrekking van algemeen vendumeester bij de Oost-Indische Compagnie. Zoals velen in die tijd bezat ook de familie Temminck een collectie opgezette dieren, in dit geval vooral vogels. De jonge Temminck interesseerde er zich in hoge mate voor, publiceerde over de leefgewoonten van de vogels (vooral van de duiven), ondernam reizen naar buitenlandse natuurhistorische musea, en maakte aldus naam in binnen- en buitenland. Geen wonder dat toen door het overlijden van de Leidse hoogleraar Brugmans de functie van directeur van het Leids academisch kabinet voor zoölogie, vergelijkende anatomie en mineralogie openviel, op Temminck het oog viel om Brugmans daarin op te volgen. Dit kabinet had reeds een aanzienlijke omvang, maar Temminck droomde ervan het nog verder uit te breiden en om te vormen tot een Rijksmuseum voor Natuurlijke Historie. Dat gelukte in 1820 en Temminck werd bij Koninklijk Besluit tot directeur benoemd. Aan de collectie van de Leidse Universiteit werd Temmincks eigen collectie en de door Reinwardt nog bijeengebrachte collectie van 's Lands Kabinet van Natuurlijke Historie te Amsterdam toegevoegd. Temminck kon over ruime rijksmiddelen beschikken om het museum uit te bouwen. Hij stelde personeel aan om de collecties te beheren en te catalogiseren en in de koloniën had hij betaalde en onbetaalde contactpersonen die regelmatig nieuw materiaal stuurden. Verder had hij onder meer contact met Von Siebold in Japan. Temminck ontving talrijke eerbewijzen. In 1819 bevorderde de Groningse universiteit hem tot doctor honoris causa; verder was hij lid van talrijke geleerde genootschappen.

Het portret dat hier bijgaat is een litho van Leendert Springer.

[NNBW IV, K. 1299 – 1300], [Van der Aa 18, p. 52 – 57], [Wikipedia]

# Johan Rudolph Thorbecke

(1798–1872)

14 januari 1798 Geboren te Zwolle

4 juni 1872 Overleden te 's-Gravenhage

1839 lid

Johan Rudolph Thorbecke, bekend geworden als de grondlegger van het tegenwoordige Nederlandse staatsbestel, studeerde in Amsterdam en Leiden. Hij legde zich toe op de letteren en promoveerde daarin te Leiden. Daarna maakte hij een studiereis naar Duitsland, die voor zijn vorming van grote betekenis is geweest; vooral de grote Duitse filosofen uit die tijd spraken hem zeer aan. Terug in Nederland werd hij in 1825 benoemd tot hoogleraar in de staatswetenschappen te Gent, maar de Belgische revolutie van 1830 maakte hier een eind aan. Het jaar daarop al werd Thorbecke benoemd tot hoogleraar te Leiden in de diplomatie en de moderne geschiedenis. Zijn politieke loopbaan begon in 1840 toen hij parlamentslid werd en zich aansloot bij de liberalen. Thorbecke begon zich steeds kritischer op te stellen tegenover het autocratische regeringssysteem, maar het duurde nog tot 1848 voordat hij de kans kreeg zijn denkbeelden te realiseren. Koning Willem I vroeg hem toen, noodgedwongen, een voorstel te doen tot grondwetswijziging. Thorbecke werd aangewezen als voorzitter van een commissie die zich hierover moest buigen, maar hijzelf deed in feite al het werk. De nieuwe grondwet, die het parlement meer en de koning minder macht gaf, werd de basis van de moderne parlementaire democratie in Nederland. Er kwamen rechtstreekse verkiezingen en de ministeriële verantwoordelijkheid werd geregeld. Thorbecke leidde driemaal een kabinet. Steeds was hijzelf hierin minister van Binnenlandse Zaken, een ministerie met een breed takenpakket: binnenlands bestuur, landbouw, handel en nijverheid, armenzorg, onderwijs, waterstaat en volksgezondheid. Er kwamen talrijke wetten tot stand, waaronder die welke de positie van gemeentelijke en provinciale besturen regelde. Thorbecke is met recht de meest geslaagde staatkundige hervormer uit de Nederlandse geschiedenis.

De herkomst en de maker van bijgaand portret is ons niet bekend.

[Wikipedia], [NNBW IV, K. 1308 – 1326], [Jan Romein en Annie Romein-Verschoor, *Erfliet van onze beschaving*, Em. Querido's uitgeverij B.V., Amsterdam 1977]



# Herman Tollius (1742 – 1822)

28 februari 1742 Geboren te Breda  
29 april 1822 Overleden te Leiden  
1779 lid

Herman (Hermannus) Tollius, achtereenvolgens hoogleraar te Harderwijk, Amsterdam en Leiden, is vooral bekend als leermeester van de drie kinderen van stadhouder Willem V, waaronder Willem Frederik, de latere koning Willem I. Tollius studeerde aan de Leidse universiteit, waar hij colleges rechten volgde bij Rücker en Scheltinga, klassieke talen bij Hemsterhuis en Ruhnken en wiskunde bij Petrus van Musschenbroek en Johannes Lulofs. In 1763 promoveerde hij te Leiden in de rechten op stellingen en vestigde zich daarna als advocaat te 's-Gravenhage. Op voorspraak van zijn Leidse hoogleraren werd hij drie jaar later tot hoogleraar geschiedenis, welsprekendheid en Griekse taal aan de universiteit van Harderwijk benoemd, als opvolger van Meinard Tydeman die naar Utrecht was vertrokken. Ook fungeerde Tollius er als bibliothecaris. Tijdens een studiereis naar Parijs in 1777 werd hem gevraagd de beroemde Petrus Burmannus Secundus aan het Athenaeum Illustre te Amsterdam op te volgen. Hij is daar zeven jaar werkzaam geweest. Op 1 november 1784 nam hij ontslag te Amsterdam om op verzoek van stadhouder Willem V leermeester te worden van zijn drie kinderen. Het waren turbulente tijden met als dieptepunt de vlucht van de prinselijke familie naar Engeland in 1795. De Oranjegezinde Tollius vluchtte naar Duitsland, naar Osnabrück en later naar Brunswijk. Daar verrichtte hij nog vele taken voor de Prins, waaronder het beheer van de domeinen van de Oranjes en de opleiding van de erfprins Willem Frederik. Na enige tijd kreeg Tollius vrij onverwacht het verzoek van koning Lodewijk Napoleon naar Nederland terug te keren om daar, op voorspraak van de invloedrijke Jeronimo de Bosch, in 1809 hoogleraar statistiek, diplomatie en historia Belgica in Leiden te worden. Tollius was toen 67 jaar. Later werden aan de leeropdracht nog Griekse en Latijnse taal toegevoegd. In 1815 ging Tollius op 73-jarige leeftijd met emeritaat. Hij ontving hoge onderscheidingen, was lid van de KNAW en oprichter van de Leidse Maatschappij van Nederlandse Letterkunde.

Zijn portret is een litho van Leendert Springer.

[Wikipedia], [Van der Aa 18, p. 177–180], [NNBW V, K.949–951], [Otterspeer III]



H. TOLLIUS.

*Liter. Hum. Prof. Ord. in Acad. Harderovic. A 1761 in Athen. Amsted. A 1778. Illustr. Princip. Arancien. a Studis. A 1785 in Acad. Lugd. Batav. Statist. Prof. Ord. A 1809. Dein. Liter. Hum. Nat. 28 Febr. 1742. Obiit. 29 April. 1822.*

# Meinard Tydeman (1741 – 1825)

20 maart 1741 Geboren te Zwolle  
1 februari 1825 Overleden te Leiden  
1777 lid

De hoogleraar rechtsgeleerdheid Meinard Tydeman beleefde tijdens zijn Utrechtse periode turbulente tijden. Afkomstig uit Harderwijk, waar hij hoogleraar was in de geschiedenis, welsprekendheid en Griekse letteren, vóór Tollius, was het voor hem een eer hoogleraar te zijn aan zijn Alma Mater. Hij had het ook erg naar zijn zin in Utrecht, getuige zijn meer dan twintigjarig verblijf aldaar. Aan het eind van die periode, in 1787, raakte hij, als vurig orangist, in groot conflict met de patriotten, die in Utrecht de macht hadden gegrepen. Hij nam ontslag en vertrok, of beter keerde terug, naar Harderwijk, waar juist een plaats vrij gekomen was door het vertrek van de patriot Roscam naar Utrecht. Een merkwaardige speling van het lot. Zoals bekend hadden de bestuurlijke omwentelingen ook impact op de stadhouderlijke familie, die 's-Gravenhage moest verlaten. De revolutie duurde echter niet lang. Mede door ingrijpen van de Pruisen werd eind 1787 de orde hersteld in Nederland. Ook in Utrecht, en Tydeman werd gevraagd naar Utrecht terug te keren. Zijn plaats was daar ingenomen door de patriot Valckenaer, maar die was snel uit Utrecht gevlucht. Tydeman keerde terug, maar bleef maar kort, want in 1790 werd hij griffier van de Staten van Overijssel. Wilde hij ook eens zijn geluk beproeven in de politiek? Hoe het ook zij, in 1795 was het, met de inval van de Fransen, al weer over. Vanaf dat moment ging Tydeman in Kampen wonen en leidde er een rustig bestaan. In 1801 vertrok hij naar Leiden om werkzaam te zijn in de Universiteitsbibliotheek. Ook geen opwindend bestaan! Maar in 1814 kreeg hij een aanstelling als hoogleraar rechten te Leiden, tot 1815, toen hij met emeritaat ging. Hij behield echter zijn salaris en bleef colleges geven tot zijn dood.

Tydeman was een groot liefhebber van de letteren, vooral de dichtkunst. Hij was vriend en raadsman van Willem Bilderdijk. Van vele geleerde genootschappen was hij lid.

Zijn portret is een litho van Leendert Springer.

[NNBW II, K. 1464 – 1466], [Van der Aa 10, p. 253 – 262], [Hervé Jamin, De Universiteit Utrecht 1636 – 2001, Uitgeverij Matrijs, Utrecht 2001]



M. TYDEMAN.

*Nat. d. 20 Mart. 1741. Rect. et Gymnas. Leeward. A° 1763. Hist. Eleg. etc. Prof. in Acad.  
Harderov. A° 1765. Jur. Nat. Gent. et Publ. Prof. in Acad. Rheno-trai.  
1766. Jur. Harderov. A° 1767. Reduz. in Acad. Rheno-trai. 1768.  
Provinc. Françisat. Gryphar. 1790. Abde. 1795. Biblioth. Univ.  
Lugd. Bat. Admetus. 1801. Prof. (in et Liter. Hum.) A° 1804.  
Emer. A° 1815. denat. d. 1 Febr. 1825.*

# Jacobus Albertus Uilkens

(1772–1825)

1 mei 1772 Geboren te Wierum, bij Groningen

30 mei 1825 Overleden te Warfhuizen, begraven te Groningen

1805 lid

De economische toestand van ons land in de achttiende eeuw was slecht en een van de ideeën die rees was om de landbouw, die in Nederland ruim werd beoefend, te innoveren om aldus de welvaart op hoger peil te brengen. Koning Willem I ontvouwde daartoe een plan om op de Nederlandse universiteiten een leerstoel landhuishoudkunde in te stellen en hij zei erbij dat zijn voorkeur uitging om die leerstoelen te laten bezetten door predikanten. Zij stonden immers het dichtst bij het volk en waren in staat de stugge boeren te overtuigen om nieuwe technieken (machines, nieuwe zaaimethoden) te gebruiken. In Groningen kwam niemand meer voor die leerstoel in aanmerking dan Jacobus Albertus Uilkens. Hij was een boerenzoon uit Wierum boven Groningen en had naast theologie zich bekwaamd in de natuurkundige wetenschappen. In de laatste was hij ook gepromoveerd in Groningen. Hij was nu predikant in Eenrum en had een aantal publicaties het licht doen zien op het gebied van de landhuishoudkunde. Als een voortreffelijk kanselredenaar onderwees hij zijn gemeente ook regelmatig in de landbouw, waarbij hij niet vergat, in de geest van J.F. Martinet, de grootheid van God in de natuur te benadrukken. Het lukte hem ook, zoals koning Willem I al had gesuggereerd bij de instelling van de leerstoelen, de Groningse boeren meer beschaving bij te brengen. De studie theologie aan de universiteiten kreeg als verplicht onderdeel het volgen van colleges in de landhuishoudkunde. Dat stuitte echter veel studenten tegen de borst omdat zij dat niet in overeenstemming vonden met hun waardigheid als bringer van Gods Woord. De synode van de Nederlands Hervormde Kerk bemoeide er zich mee en kreeg uiteindelijk bij de koning gedaan dat de verplichting werd opgeheven, zeer tegen de zin van Uilkens.

Uilkens was lid van verscheidene geleerde genootschappen, waaronder de KNAW. Het portret dat hier is afgebeeld is een litho van L. Portman, naar een tekening van G.J. Geusendam.

[Klaas van Berkel, Universiteit van het Noorden, deel 1, Uitgeverij Verloren, Hilversum 2014], [Biografisch lexicon voor de geschiedenis van het Nederlands protestantisme, deel I (1978), p. 386–387]



# Gideon Jan Verdam (1802 – 1866)

2 december 1802 Geboren te Mijdrecht

29 oktober 1866 Overleden te Leiden

1839 lid

Gideon Jan Verdam wilde graag een baan in het leger maar ging toch uiteindelijk wis- en natuurkunde studeren in Leiden, tot grote vreugde van zijn ouders. In zijn studietijd werd hij in de cursus 1823 – 1824 viermaal bekroond met een gouden medaille voor het oplossen van een prijsvraag. Als wiskundige ontwikkelde hij zich goed en in 1839 werd hij hoogleraar in Leiden. Verdam trad in de voetsporen van zijn voorganger Jacob de Gelder; ook Verdam heeft veel leerboeken geschreven, vooral over boldriehoeksmeting. Zijn onderzoek bewoog zich tevens op dat gebied en kan als verdienstelijk worden gekenschetst. Zijn onderwijs was minder, wiskunde overdragen op zijn studenten was niet zijn sterkste punt. 'Mathesis' kon wat de studenten betreft het beste vertaald worden met 'verveling'. In 1865 kreeg hij Bierens de Haan als collega. Die maakte er ook niet veel van: 'doch verzwijgen mogen we toch onze mening niet dat Prof. Bierens de Haan den tact, die tot onderwijs geven evenzeer als geleerdheid noodig is, niet in allen deelen bezit'. Verdam was lid van vele binnenlandse en buitenlandse geleerde genootschappen, waaronder de KNAW. In 1858 werd hij benoemd tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw. Van 1852 tot 1853 was hij rector magnificus van de Leidse universiteit.

Direct na zijn promotie had Verdam zich ook bekwaamd in de werktuigbouwkunde, speciaal in die der stoomketels. Jarenlang was hij namens de regering Inspecteur der Stoomketels in de Noordelijke Provinciën.

Verdam overleed op 29 oktober 1866. Hij was een hulpvaardig en vriendelijk man, in zijn onderzoek zeer precies met veel details, in zijn onderwijs saai, maar altijd bereid studenten te woord te staan. Een van zijn collegae in Leiden was Thorbecke.

Bijgaand portret is een litho naar een gravure van D.J. Sluyter.

[Otterspeer III], [C.J. Matthes, Levensbericht van Gideon Jan Verdam, Jaarboek KNAW 1866, p.56 – 66], [Gerrit van Dijk, Leidse hoogleraren Wiskunde 1575 – 1975, Mathematisch Instituut, Leiden 2011]



G. J. Verdam

# Gustaaf Eduard Voorhelm Schneevoogt (1814–1871)

26 december 1814 Geboren te Haarlem

17 augustus 1871 Overleden te Oosterbeek

1862 lid

Al op 26-jarige leeftijd werd Gustaaf Eduard Voorhelm Schneevoogt (meestal aangehaald als ‘Schneevoogt’) benoemd tot geneesheer-directeur van het Buitengasthuis te Amsterdam. Hij trof er hartverscheurende toestanden aan: lijders aan geslachtsziekten, aan malaria en aan andere besmettelijke ziekten werden op dezelfde zaal verpleegd als ‘krankzinnigen’. Het gebeurde regelmatig dat zij die voor een bepaalde besmettelijke ziekte werden verpleegd, een van de andere besmettelijke ziekten kregen. Ook de doctoren werden vaak besmet. Veel van zijn tijd heeft Schneevoogt besteed om de toestand te verbeteren, maar zijn financiële middelen waren schaars. Verlichting in de situatie kwam er toen de provincie Noord-Holland in 1849 in de gemeente Bloemendaal, nabij Santpoort, het gesticht *Meer en Berg* liet bouwen. Daar konden dan de psychiatrische patiënten terecht, aanvankelijk 250, maar eind negentiende eeuw al 1300. Het Buitengasthuis nam alleen nog psychiatrische patiënten op als er in *Meer en Berg* geen plaats was. Schneevoogt werd in 1851 benoemd tot buitengewoon hoogleraar in de neuropathologie en psychiatrie aan het Athenaeum Illustre te Amsterdam. In 1867 verliet hij het Buitengasthuis om Inspecteur der krankzinnigengestichten te worden, als opvolger van Schroeder van der Kolk. Die functie vereiste dat hij ontslag moest nemen als hoogleraar. Dat viel hem zwaar. Toen evenwel in 1865 bij wet psychiatrie werd opgenomen als onderdeel van de studie geneeskunde, kwam men weer bij hem terecht als expert op het gebied van de psychiatrie. Een professoraat zat er echter niet in, enerzijds vanwege zijn functie van inspecteur, anderzijds omdat de zittende geneesheer-directeur Huet geen twee kapiteins op één schip wilde. Schneevoogt moest zich tevreden stellen met een lectoraat, onder de geneesheer-directeur Huet.

In zijn vrije tijd beoefende Schneevoogt de letteren en de muziek. Jarenlang was hij lid van de redactie van *De Gids*. Bijgaand portret is een litho, waarschijnlijk van de Amsterdamse lithograaf J.H.L. Meyer.

NNBW IV, K. 1234 – 1236], [D.F. van der Esch, Prof. dr. Gustaaf Eduard Voorhelm Schneevoogt, 26 december 1814 – 17 augustus 1871, Tijdschrift voor Psychiatrie 1891, p. 435 – 439]



G. E. V. Schneevoogt

# Hugo de Vries (1848 – 1935)

16 februari 1848 Geboren te Haarlem  
21 mei 1935 Overleden te Lunteren  
1881 lid

Hugo de Vries is een van de grootste biologen die Nederland heeft gekend. In zijn tijd werd hij wel de paus van de botanici genoemd. En inderdaad, hij bemoeide zich overal mee en ging later zelfs zover dat hij zijn eigen opvolging aan de Universiteit van Amsterdam wilde regelen. Uit een enquête over wie men de bekendste Nederlander vond, kwam hij als vierde tevoorschijn. Diverse prestigieuze aanbiedingen van professoraten aan buitenlandse universiteiten ontving hij. Toch was zijn roem maar van korte duur. Later bleken de meeste van zijn theorieën over erfelijkheidsleer en mutatie onhoudbaar. En zijn vroege werk over osmose bij planten werd 'ingepikt' en uitgebreid door Van 't Hoff, die er een Nobelprijs voor kreeg.

Zijn vader, de minister van Justitie Gerrit de Vries Azn, lid van onze Maatschappij, vond het maar niets dat zijn zoon plantkunde ging studeren, een vak met geringe maatschappelijke vooruitzichten. Wellicht heeft Hugo de Vries dat niet snel vergeten, zoals blijkt uit het volgende. Het was in die tijd gebruikelijk dat elke eerstejaars in een persoonlijk gesprek met de hoogleraar kennis maakte, een soort intake gesprek. In dat gesprek stelde De Vries steevast de vraag aan de student waarom de keuze op biologie was gevallen, een studie waarmee geen droog brood was te verdienen. 'Kies toch scheikunde' zei hij dan. Het maakte niet veel indruk op de eerstejaars, zij hadden hun keuze bepaald. Vrouwelijke studenten hadden het zwaar bij hem, ze hoorden niet thuis op de universiteit, vond hij. Toch heeft hij aan een ervan de doctorsbul uitgereikt, aan Johanna Westerdijk, de eerste vrouwelijke hoogleraar in Nederland.

In 1918 ging Hugo de Vries op zeventigjarige leeftijd met emeritaat en ging in Lunteren wonen. Hij richtte er een laboratorium en een proeftuin in. De villa waar hij woonde heet nu Parkhotel Hugo de Vries. In 1935 overleed De Vries en werd in Lunteren begraven. In Nederland zijn veel straten en tuinen naar hem vernoemd.

Het portret dat hierbij gaat is een litho van Jan Veth.

[Wikipedia], [BWN, deel 1], [Patricia Faasse, Een beetje opstandigheid. Johanna Westerdijk, de eerste vrouwelijk hoogleraar van Nederland, Uitgeverij Atlas Contact, Amsterdam 2012], [B. Theunissen, De beheersing van mutaties. Hugo de Vries' werdegang van fysioloog tot geneticus, Gewina 15 (1992), p. 87 – 115]



*Hugo de Vries.*

# Gerard Vrolik (1775 – 1859)

25 april 1775 Geboren te Leiden

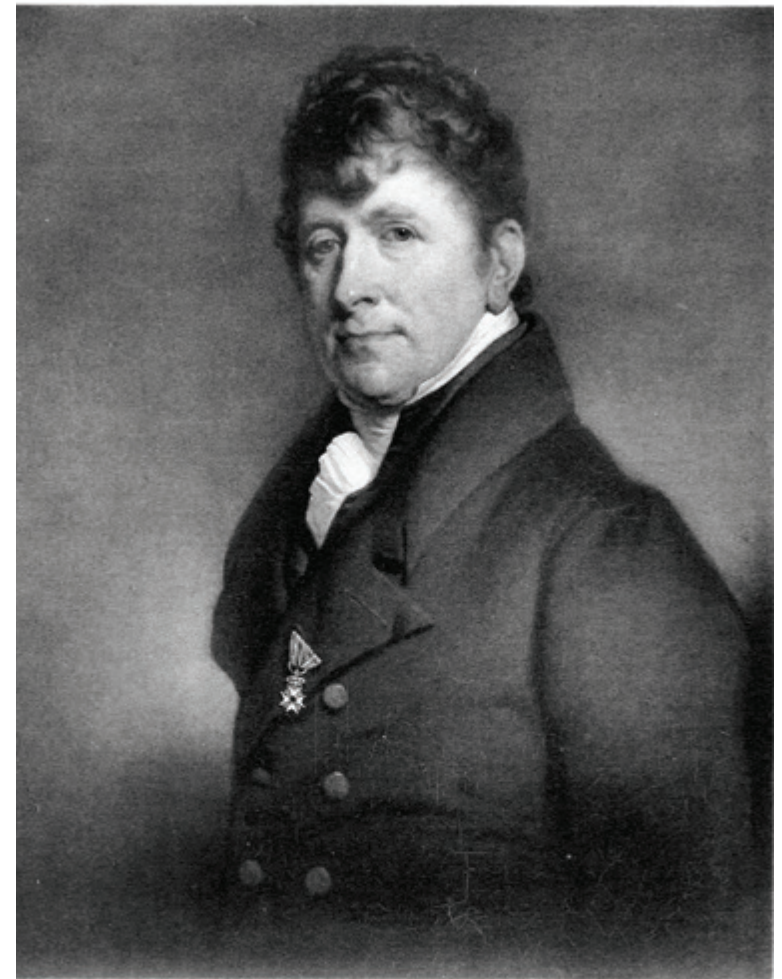
10 november 1859 Overleden te Amsterdam

1802 lid

Gerard Vrolik studeerde geneeskunde in Leiden onder Brugmans. Een belangrijk onderdeel van de studie was toen de kruidkunde, de studie van geneeskrachtige planten. Onder Brugmans' leiding schreef Vrolik zijn eerste scriptie, waarin hij betoogde dat de mens niet bestemd was om zich op handen en voeten voort te bewegen. Het geschrift was een reactie op publicaties van Italiaanse hoogleraren die het tegendeel beweerden. De scriptie maakte zoveel indruk dat Vrolik in 1795 tot hoogleraar plantkunde werd benoemd aan het Athenaeum Illustre te Amsterdam. Hij was toen nog niet gepromoveerd, dat gebeurde het jaar daarop. In 1798 werd hij bovendien hoogleraar in de anatomie, fysiologie en de verloskunde. Ook kreeg hij de leiding over een kraamzaal van het Amsterdamse Binnengasthuis. Vrolik legde een uitgebreide collectie aan van schedels, organen van mens en dier, organen met afwijkingen en foetussen met afwijkingen. De collectie, later nog uitgebreid door zijn zoon Willem en een aantal anderen, diende vooral voor het onderwijs. Zij is nog te zien in Museum Vrolik, gevestigd in het Academisch Medisch Centrum te Amsterdam. Vrolik publiceerde veel, maar experts beschouwen hem niet als een groot licht. Wel was hij een der eerste leden van het Koninklijk Instituut, de voorloper van de KNAW, en tevens eerste secretaris van de Eerste Klasse. Van Swinden was de eerste voorzitter. Vrolik, die hertrouwd was met een dochter van Van Swinden, was toevalig zijn schoonzoon. Deze familieband leidde tot ongenoegen bij de leden van de Eerste Klasse, en toen dit steeds meer naar buiten kwam besloot Van Swinden zijn lidmaatschap van het Koninklijk Instituut op te zeggen. Zover kwam het gelukkig niet, maar er was heel veel diplomatie nodig om dat te bereiken. Als secretaris van de Eerste Klasse werd Vrolik in 1844 opgevolgd door zijn zoon Willem, die in 1851, na de herstructurering van het Koninklijk Instituut, de eerste algemeen secretaris van KNAW werd.

Van bijgaand portret is de maker ons onbekend. Het is waarschijnlijk een litho naar een schilderij van Vrolik door C.H. Hodges.

[Van der Aa 19, p. 463 – 468], [NNBW III, K. 1366 – 1367], [Klaas van Berkel, De stem van de wetenschap, deel I, Bert Bakker, Amsterdam 2008]



G. Vrolik

## De collectie

De portretten van de volgende personen zijn nu te zien in het Hodshon Huis. Van de personen wier naam is voorzien van een \* is tevens een biografische schets beschikbaar.

**C.C.H. van der Aa \***,  
1718 – 1793, lid 1752

Luthers predikant te Haarlem, eerste secretaris van de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen.

**J. Adams \***,  
1735 – 1826, buitenlands lid 1805  
Tweede president van de Verenigde Staten.

**H. Aeneae**,  
1743 – 1810, lid 1781  
Lector in de fysica aan Felix Meritis, vergezeld van Swinden naar Parijs om in internationaal verband te spreken over de invoering van het metrieke stelsel.

**J.N.S. Allamand \***,  
1713 – 1787, lid 1753  
Hoogleraar wiskunde te Leiden.

**R.H. Arntzenius \***,  
1777 – 1823, lid 1808  
Fiscaal jurist te Haarlem, actief lid van de vereniging Democriet.

**G. Bakker \***,  
1771 – 1828, lid 1806  
Stadslector te Haarlem, lector vergelijkende anatomie vanwege Teylers Stichting, later hoogleraar in dat vak te Groningen.

**E.H. von Baumhauer \***,  
1820 – 1885, lid 1853  
Hoogleraar scheikunde te Amsterdam, vierde secretaris van de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen.

**J.M. van Bemmelen**,  
1830 – 1911, lid 1872  
Bekend Leids hoogleraar scheikunde.

**J.A. Bennet \***,  
1758 – 1828, lid 1798  
Eerste Leidse hoogleraar in de

landhuishoudkunde (land-, tuin-, en bosbouw). Kampioen prijsvragen oplossen.

**W. Bentinck \***,  
1704 – 1774, directeur 1753  
Bewerkte herstel stadhouderschap na het stadhoudersloze tijdperk door aanstelling van Willem IV als erfstadhouder. Had een groot aandeel in de benoeming van Willem V tot protector van de Hollandsche Maatschappij. Curator van de Leidse Universiteit.

**D. Bierens de Haan \***,  
1822 – 1895, lid 1860  
Hoogleraar wiskunde te Leiden. Eerste voorzitter van de commissie die de uitgave van de verzamelde werken van Christiaan Huygens verzorgde.

**J. Blanken Jzn \***,  
1755 – 1838, lid 1808  
Inspecteur-generaal van Rijkswaterstaat, had leiding bij aanleg van het Noord-hollandsch Kanaal. Een der Lekbruggen bij Vianen draagt zijn naam.

**P. Bleeker**,  
1819 – 1878, buitenlands lid 1853  
Officier van gezondheid van het Nederlands-Indisch leger. Beroemd ichtyoloog.

**P. van Bleiswijk**,  
1724 – 1790, directeur 1773  
Raadspensionaris van Holland, curator van de Leidse Universiteit.

**A.H. van der Boon Mesch**,  
1804 – 1874, lid 1832  
Hoogleraar toegepaste scheikunde te Leiden, bouwde nieuw chemisch laboratorium.

**J. de Bosch \***,  
1740 – 1811, lid 1776  
Een der wegbereiders van de KNAW. Curator van de Leidse Universiteit.

**J. Bosscha \***,  
1831 – 1911, lid 1863  
Hoogleraar natuurkunde aan de Polytechnische School te Delft, later directeur van deze School. Vijfde secretaris van de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen van 1885 tot 1909. Portret en jeugdportret.

**S.J. Brugmans \***,  
1763 – 1819, lid 1788  
Duizendpoot. Hoogleraar botanie en geneeskunde te Leiden. Lijfarts van Lodewijk Napoleon. Stond aan de wieg van de militaire geneeskunde.

**P. Burman Jr \***,  
1713 – 1778, lid 1752  
Hoogleraar welsprekendheid en geschiedenis aan het Athenaeum Illustre te Amsterdam. Een geweldige redenaar. Uit respect voor zijn oom, die dezelfde namen droeg, noemde hij zich Petrus Burmannus Secundus.

**A.G. Camper**,  
1759 – 1820, lid 1801  
Fries Tweede Kamerlid, derde zoon van Petrus Camper, die volgt.

**P. Camper \***,  
1722 – 1789, lid 1760  
Hoogleraar geneeskunde te Groningen, later in de politiek, lid van de Raad van State. Won zoveel prijsvragen dat men hem verzocht niet meer mee te dingen.

**G.A.G.P. baron van de Capellen**,  
1778 – 1848, directeur 1814  
Gouverneur-generaal van Nederlands-Indië.

**C. Chais \***,  
1701 – 1785, lid 1753  
Waal predikant te Den Haag. Heeft de godsdienstige vooroordelen tegen inenting bij kinderziekten bestreden.

**G.S. Chaufepié**,  
1773 – 1839, lid 1811  
Predikant van de Waalse gemeente te Delft en later te Den Haag, eredactor in de letteren van de Groningse Universiteit.

**J. Clarisse**,  
1770 – 1846, lid 1806  
Hoogleraar theologie te Harderwijk, na

sluiting van deze instelling door Napoleon hoogleraar te Leiden.

**F.W. Conrad**,  
1800 – 1870, lid 1843  
Hoofdinspecteur Rijkswaterstaat, een der oprichters van KIVI, het Koninklijk Instituut voor Ingenieurs.

**P.J.H. Cuijpers \***,  
1827 – 1921, lid 1903  
Architect van het Rijksmuseum en het Centraal Station te Amsterdam.

**W.K. baron van Dedem**,  
1839 – 1895, directeur 1883  
Burgemeester van Hoorn, Minister van Koloniën. Deed veel voor de infrastructuur van Indonesië (o.a. aanleg spoorwegen).

**F.C. Donders**,  
1818 – 1889, lid 1855  
Beroemd Utrechts hoogleraar oogheelkunde.

**A.F.J.A. van der Duijn van Maasdam**,  
1771 – 1848, directeur 1814  
Lid van het Driemanschap van het Voorlopig Bewind in 1813.

**C.P. van Eeghen**,  
1880 – 1968, directeur 1928  
Bekend kunstverzamelaar (vooral prenten) te Amsterdam.

**J. Enschedé \***,  
1785 – 1866, lid 1816  
Drijvende kracht achter de Opregte Haarlemsche Courant, nu opgenomen in het Haarlems Dagblad.

**C.T. Elout**,  
1767 – 1841, directeur 1806  
Staatsman, minister onder koning Willem I, maakte in 1814 en 1815 deel uit van de Grondwetscommissie. Vooral echter bekend als Commissaris-Generaal in Nederlands-Indië.

**P.J. van Ewijck**,  
1786 – 1858, directeur 1826 (en 1840)  
Hoge ambtenaar op het ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen onder Koning Willem I. Curator Universiteit Utrecht en Universiteit Leiden. Commissaris des Konings van Noord-Holland.

**R. Feith \***,

1753 – 1824, lid 1808

Korte tijd burgemeester van Zwolle, aldaar begraven. Was ook dichter, en schrijver van geestelijke liederen. *Uren, maanden, dagen, jaren, vliegen als een schaduw heen* is van hem. Won veel prijsvragen.

**C. Fock,**

1828 – 1910, directeur 1861

Burgemeester van Haarlem en Amsterdam, minister van Binnenlandse Zaken onder Thorbecke. Extreem liberaal. Later nog Commissaris des Konings van Zuid-Holland.

**A.P.N. Franchimont,**

1844 – 1919, lid 1878

Pionier van de organische scheikunde in Nederland. Hoogleraar te Leiden, opvolger van Van der Boon Mesch.

**N.C. de Frémery,**

1770 – 1844, lid 1795

Hoogleraar scheikunde, farmacie, natuurlijke historie en forensische geneeskunde te Utrecht. Arts van het koningshuis.

**P.J.J. de Frémery,**

1797 – 1855, lid 1831

Hoogleraar scheikunde aan 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht.

**M. van Geuns \***,

1735 – 1817, lid 1770

Groot Utrechts hoogleraar geneeskunde, oprichter van het (nog steeds bestaande) Utrechtsch Geneeskundig Gezelschap Mathias van Geuns.

**S.J. van Geuns \***,

1767 – 1795, lid 1790

Een der jongste leden van de Hollandsche Maatschappij, zoon van de voorgaande. Hoogleraar in de geneeskunde, botanie, fysiologie en scheikunde te Utrecht. Is maar 27 jaar geworden.

**J. de Gorter \***,

1689 – 1762, buitenlands lid 1760

Bekend hoogleraar geneeskunde aan de universiteit van Harderwijk. Op late leeftijd naar Rusland vertrokken om lijfarts van

Elizabeth, keizerin van Rusland, te worden.

Behoort tot de 'parels' van Harderwijk.

**H.D. Guyot \***,

1753 – 1828, lid 1793

Predikant van de Waalse gemeente te Groningen. Richtte het eerste instituut voor dovenonderwijs op in Nederland.

**G. ten Haaff,**

1720 – 1791, lid 1760

Bekwaam chirurg te Rotterdam. Steensnyder te Delft.

**Y. van Hamelsveld,**

1753 – 1812, lid 1792

Predikant, later hoogleraar theologie te Utrecht. Ook politiek actief. Voorzitter van de Eerste Nationale Vergadering, bij de staatsgreep van 1798 gevangen gezet op Huis ten Bosch. Begraven te Durgerdam.

**P. Harting \***,

1812 – 1885, lid 1852

Bioloog en nog veel meer, een der iconen van de Universiteit Utrecht in de negentiende eeuw.

**G.A. Hasselaar \***,

1698 – 1766, directeur 1753

Burgemeester van Amsterdam, eigenaar van de hofstede Bosbeek bij Heemstede.

**J. Heemskerk,**

1818 – 1897, lid 1876

Minister van Binnenlandse Zaken in drie kabinetten. Gepromoveerd in zowel de letteren als de rechtsgeleerdheid.

**P. van Hemert,**

1756 – 1825, lid 1795

Hoogleraar aan het Remonstrants Seminarie te Amsterdam.

**F. Hemsterhuis,**

1721 – 1790, lid 1772

Filosoof, kunstenaar, kunstkenner en kunstverzamelaar. Had met zijn filosofie veel invloed in Duitsland, op o.a. Goethe en Schiller. Bevriend met Petrus Camper.

**J. Heringa,**

1765 – 1840, lid 1795

Hoogleraar theologie te Utrecht. Ontving veel eerbewijzen.

**G. Hesselink,**

1755 – 1811, lid 1792

Hoogleraar aan het Doopsgezind Seminarie te Amsterdam.

**P.W. van Heusde,**

1778 – 1839, lid 1808

Hoogleraar geschiedenis, oudheidkunde, welsprekendheid en Griekse taal te Utrecht. Groot geleerde.

**J. van der Hoeven \***,

1802 – 1868, lid 1833

Hoogleraar Natuurlijke Historie te Leiden, opperdirecteur van het Museum van Natuurlijke Historie, de voorloper van Naturalis.

**J.H. van 't Hoff \***,

1852 – 1911, lid 1890

Winnaar eerste Nobelprijs voor chemie in 1901, hoogleraar fysische chemie te Amsterdam en Berlijn.

**C.K. Hoffmann,**

1841 – 1903, lid 1876

Hoogleraar dierkunde, anatomie, fysiologie en embryologie te Leiden, ontwerper van veel prijsvragen.

**G.K. van Hogendorp \***,

1762 – 1834, directeur 1805

Was samen met Van der Duijn van Maasdam en Van Limburg Stirum lid van het Voorlopig Bewind in 1813, na de val van Napoleon. Bewerkte dat Willem Frederik van Oranje Nassau terugkeerde uit Engeland als soeverein vorst.

**E. Hollebeek \***,

1719 – 1796, lid 1763

Hoogleraar theologie te Groningen en Leiden. Bekend van de 'Hollebeekse methode', een eenvoudige maar duidelijke manier van preken, die de gewone man aanspreekt.

**J.G. Holtzhey \***,

1729 – 1808, lid 1753

Medailleur en muntmeester. Ontwerper van de Prijsvraag medailles.

**J. van den Honert \***,

1693 – 1758, lid 1752

Hoogleraar theologie te Utrecht en Leiden. Men noemde hem de paus van Nederland.

**A. von Humboldt \***,

1769 – 1859, buitenlands lid 1820

Duits natuurvorser en ontdekkingsreiziger.

**J. Ingenhousz \***,

1730 – 1799, buitenlands lid 1791

Nederlands bioloog en arts, die werkte in Engeland en Oostenrijk. Bekend van de inenting tegen pokken en onderzoek naar fotosynthese.

**J. van Iperen,**

1726 – 1780, lid 1765

Predikant, o.a. te Veere. Werkte mee aan een nieuwe psalmberijming. Leefde in gebrekkige financiële omstandigheden. Zeer geleerd man, geen hoogleraar.

**T. Jefferson \***,

1743 – 1826, buitenlands lid 1805

Derde president van de Verenigde Staten.

**J.C. de Jonge,**

1793 – 1853, lid 1843

Rijksarchivaris, wethouder van Den Haag.

**F. Kaiser \***,

1807 – 1872, lid 1837

Groot Nederlands astronoom, hoogleraar te Leiden.

**N.G. van Kampen \***,

1776 – 1839, lid 1815

Hoogleraar Nederlandse letterkunde en vaderlandse geschiedenis te Amsterdam. Winnaar van zeker acht gouden medailles bij o.a. Teylers eerste en tweede genootschap en de Hollandsche Maatschappij. Begraven te Haarlem.

**P.L. van de Kastelee \***,

1748 – 1810, directeur 1783

Tweede voorzitter van de Eerste Nationale Vergadering (het parlement) in 1796, na onze directeur Pieter Paulus.

**J.M. Kemper \***,

1776 – 1824, lid 1806

Hoogleraar rechtsgeleerdheid te Leiden, lid

Tweede Kamer. Wit marmeren gedenkteken in de Leidse Pieterskerk.

**J. Kinker,**  
1764 – 1845, lid 1818

Letterkundige en filosoof. Naar hem is de Kinkerstraat in Amsterdam genoemd (in 1881).

**J.H. van Kinsbergen \***,  
1735 – 1819, directeur 1800

Zeeofficier in hart en nieren, diende o.a. in Russische krijgsdienst. Kreeg talrijke hoge onderscheidingen, in Nederland en elders.

**J. Konijnenburg,**  
1757 – 1831, lid 1815  
Remonstrants predikant en hoogleraar aan het Remonstrants Seminarie te Amsterdam.

**J. Koning \***,  
1770 – 1832, lid 1818  
Boekhandelaar. Schreef een verhandeling over de boekdrukkunst en verdedigde daarin dat Laurens Janszoon Coster de uitvinder is. De verhandeling werd met goud bekroond door de Hollandsche Maatschappij.

**C.R.T. Kraijenhoff \***,  
1758 – 1840, lid 1791  
Generaal, maar vooral bekend als cartograaf. Maakte tijdens de Bataafse Republiek een nieuwe landkaart van Nederland, steunend op de driehoeksmeting van Snellius.

**J. Kraus,**  
1861 – 1951, lid 1902  
Eerste eredoctor van de TU Delft. Minister van Waterstaat. Hoogleraar, later rector magnificus en president-curator van de TU Delft.

**A. Kuenen,**  
1828 – 1891, lid 1879  
Leids hoogleraar theologie (Oude Testament). Portret en jeugdportret.

**D.J. van Lennep \***,  
1774 – 1853, lid 1802  
Hoogleraar Latijn en Grieks te Amsterdam. Hield de feestrede in 1852 tijdens de viering van het honderdjarig bestaan van de Hollandsche Maatschappij, waarvan hij toen vijftig jaar lid was.

**J. van Lennep \***,  
1802 – 1868, lid 1851  
Schrijver van (historische) romans als 'Ferdinand Huijck'.

**J.P. graaf van Limburg Stirum,**  
1873 – 1948, directeur 1928  
Diplomaat en gouverneur-generaal van Nederlands-Indië.

**A. Lipkens \***,  
1782 – 1847, lid 1830  
Grondlegger van de Technische Universiteit Delft.

**R. Lobatto \***,  
1797 – 1866, lid 1850  
Hoogleraar wiskunde te Delft. Actief lid van het Wiskundig Genootschap 'Een onvermoeide arbeid komt alles te boven'.

**J. Lublink de Jonge,**  
1736 – 1816, lid 1775  
Lid Eerste Nationale Vergadering, lid van de commissie voor scheiding van Kerk en Staat.

**J. Lulofs \***,  
1711 – 1768, lid 1752  
Hoogleraar wiskunde te Leiden. Verantwoordelijk voor de naam Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen. Had een dubbelrol: lid van de Hollandsche Maatschappij en secretaris van de Leidse Senaat. De Leidse Universiteit was niet erg gecharmeerd van een concurrent in Haarlem.

**F.J. van Maanen,**  
1777 – 1861, lid 1814  
Stadsdokter van 's-Gravenhage, lid van de Haagse gemeenteraad en later wethouder van 's-Gravenhage.

**F.A. van der Marck \***,  
1719 – 1800, lid 1771  
Hoogleraar rechtsgeleerdheid te Groningen. Kwam door zijn propaganda voor het natuurrecht in conflict met de Nederlands Hervormde Kerk en werd afgezet. In 1795 echter in zijn ambt hersteld.

**P.H. Marron,**  
1754 – 1832, buitenlands lid 1810  
Predikant te Parijs, vriend van H.D. Guyot.

**J.F. Martinet \***,  
1729 – 1795, lid 1760  
Vriend van secretaris Van der Aa. Predikant te Edam. Schrijver van *Katechismus der Natuur*.

**C.J. Matthes \***,  
1811 – 1882, lid 1851  
Hoogleraar wiskunde te Deventer, later te Amsterdam. Tweede algemeen secretaris van de KNAW.

**F.A.W. Miquel \***,  
1811 – 1871, lid 1841  
Tweede hoogleraar-directeur van het Rijksherbarium te Leiden.

**J.A. (Uitenhage) de Mist,**  
1749 – 1823, directeur 1802  
Patriot. Advocaat en stadssecretaris van Kampen. Lid van de Eerste Nationale Vergadering. Bekleedde diverse bestuursfuncties onder koning Lodewijk Napoleon en koning Willem I.

**G. Moll,**  
1785 – 1838, lid 1817  
Leerling van Van Swinden. Hoogleraar wis-, natuur- en sterrenkunde aan de Universiteit Utrecht.

**C. Mulder \***,  
1796 – 1867, lid 1833  
Hoogleraar scheikunde te Groningen. 'Leefde in een tijd van verval van de Groningse universiteit en werkte er zelf aan mee'.

**G.J. Mulder \***,  
1802 – 1880, lid 1835  
Bekend dominant Utrechts hoogleraar scheikunde, had veel leerlingen en promovendi.

**P. van Musschenbroek \***,  
1692 – 1761, lid 1752  
Beroemd fysicus, uitvinder van de Leidse Flesch.

**G.J. Nahuys,**  
1738 – 1781, lid 1779  
Predikant te Amsterdam. Hoogleraar theologie te Leiden. Heel vaak geportretteerd.

**P. Nieuwland \***,  
1764 – 1794, lid 1789  
Jong gestorven groot talent. Leerling van Van

Swinden. Hoogleraar wiskunde te Leiden in 1793, een jaar voor zijn overlijden.

**J.H. Onderdewijngaart Canzius,**  
1771 – 1838, lid 1803  
Stichtte te Delft een fabriek waar wis-, natuur-, schei- en geneeskundige instrumenten werden vervaardigd. Sommige exemplaren zijn aanwezig in Museum Boerhaave te Leiden.

**F. van der Oudermeulen,**  
1797 – 1864, directeur 1844  
President van de Nederlandse Handelsmaatschappij 1844 – 1850.

**J. Oosterdijk Schacht,**  
1704 – 1792, lid 1764  
Hoogleraar wijsbegeerte te Franeker, daarna hoogleraar geneeskunde te Utrecht. Was tweemaal rector magnificus in Utrecht. Ging op 85-jarige leeftijd met emeritaat!

**A.C. Oudemans,**  
1831 – 1895, lid 1868  
Leerling van G.J. Mulder. Hoogleraar scheikunde aan de Polytechnische School te Delft. Volgde Bosscha op als directeur van de Polytechnische School toen deze secretaris van onze Maatschappij werd. Een van de drie broers Oudemans die tegelijk lid waren van onze Maatschappij.

**J.A.C. Oudemans \***,  
1827 – 1906, lid 1873  
Astronoom, hoogleraar te Utrecht.

**F. van Oudendorp \***,  
1696 – 1761, lid 1752  
Een der grootste latinisten van zijn tijd. Hoogleraar te Leiden.

**A. Paets van Troostwijk,**  
1752 – 1837, lid 1782  
Koopman. Oprichter van het genootschap Hollandse Scheikundigen in 1790. Publiceerde met Martinus van Marum over de chemische reactie van elektriciteit met gassen en metaaloxiden.

**J.H. van der Palm \***,  
1763 – 1840, lid 1799  
Dichter, theoloog en staatsman. Hoogleraar te Leiden. Van 1799 tot 1805 minister van

onderwijs in de Bataafse Republiek en het Bataafs Gemenebest.

**N. Paradijs,**

1740 – 1812, lid 1782

Hoogleraar (praktische) geneeskunde te Leiden, later ook hoogleraar geschiedenis van de geneeskunde. Tevens verbonden aan het Collegium Practico-Medicum met een extra honorarium van f. 200.-.

**P. Paulus \***,

1754 – 1796, directeur 1780

Zeer getalenteerd rechtsgeleerde. Leidde de onderhandelingen met de Fransen in 1795 over de vorming van de Bataafse Republiek. Eerste voorzitter van de Eerste Nationale Vergadering.

**C. Ploos van Amstel \***,

1726 – 1798, lid 1768

Prentkunstenaar. Kreeg een certificaat van echtheid van de Hollandsche Maatschappij voor zijn nieuwe kleurendruktechniek.

**L. Praalder \***,

1711 – 1793, lid 1755

Lector aan de Fundatie van Renswoude te Utrecht. Oprichter van het Provinciaal Utrechtsch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen.

**E.N. Rahusen,**

1830 – 1913, directeur 1887

Vooraanstaand Amsterdams advocaat, die negentien jaar Eerste Kamerlid was. Had vele maatschappelijke functies.

**C.W. de Rhoer \***,

1751 – 1821, lid 1779

Lid Eerste Nationale Vergadering. Hoogleraar te Harderwijk in de geschiedenis, het Grieks, de welsprekendheid en het natuur-, volken- en staatsrecht. Later hoogleraar te Utrecht.

**G.C.J. van Reenen,**

1818 – 1893, directeur 1850

Burgemeester van Amsterdam, lid en voorzitter van de Tweede Kamer, vertrouweling van koning Willem III.

**R. van Rees,**

1798 – 1875, lid 1835

(Niet zo bekend) hoogleraar wiskunde te Utrecht.

**C.G.C. Reinwardt \***,

1773 – 1854, lid 1805

Hoogleraar botanie te Leiden, directeur van de Leidse Hortus Botanicus.

**J. Rendorp,**

1728 – 1792, directeur 1777

Burgemeester van Amsterdam tussen 1781 en 1792. Hij bezat kasteel Marquette in Heemskerk en gebruikte het als buiten.

**P. Rendorp,**

1703 – 1760, directeur 1755

Vader van de voorgaande. Ook burgemeester van Amsterdam en heer van Marquette.

**P. de Riemer \***,

1769 – 1831, lid 1817

Stadsheermeester van 's-Gravenhage en aldaar tot hoogleraar benoemd in de anatomie, chirurgie en verloskunde. Bezat een grote collectie anatomische preparaten, die nu samen met de collecties van Petrus Camper en A.G. Camper zijn ondergebracht in het Universiteitsmuseum van de Rijksuniversiteit Groningen.

**W.N. du Rieu \***,

1829 – 1896, lid 1887

Bibliothecaris van de Leidse Universiteitsbibliotheek. Bekend ook vanwege zijn boek over studentenaantallen van de Leidse Universiteit.

**P.L. Rijke \***,

1812 – 1899, lid 1851

Hoogleraar natuurkunde te Leiden. Promotor van de Nobelprijswinnaars H.A. Lorentz en D.J. van der Waals.

**J.J. Rochussen \***,

1797 – 1871, directeur 1841

Minister, zowel onder koning Willem II als Willem III. Ook gouverneur-generaal van Nederlands-Indië. Deed poging om de slavernij af te schaffen in onze overzeese rijkdelen.

**A. Röell \***,

1864 – 1940, directeur 1915

Commissaris der Koningin in Noord-Holland. Voorzitter van de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen 1915 – 1940.

**W.F. Röell \***,

1767 – 1835, directeur 1814

Staatsman, minister onder koning Lodewijk Napoleon en koning Willem I. Trouw en bescheiden man.

**N. de Roever,**

1850 – 1893, lid 1891

Stadsarchivaris van Amsterdam.

**C.H. à Roy,**

1750 – 1833, lid 1812

Arts te Amsterdam. Bezat de grootste privécollectie in Europa van boeken op het gebied van de geneeskunde. Enkele daarvan zijn aanwezig in Museum Boerhaave te Leiden.

**D. Ruhnkenius \***,

(ook **D. Ruhnken**),

1723 – 1798, lid 1758

Hoogleraar geschiedenis en welsprekendheid te Leiden. Later ook bibliothecaris van de Universiteitsbibliotheek.

**E. Sandifort,**

1742 – 1814, lid 1771

Hoogleraar anatomie en chirurgie te Leiden. Een der leermeesters van de erfprins van Oranje, de latere koning Willem I.

**J. Scharp,**

1756 – 1828, lid 1816

Predikant te Rotterdam. Orangist. Leerling van E. Hollebeek.

**R.J. Schimmelpenninck \***,

1761 – 1825, directeur 1804

Raadspensionaris (president) van het Bataafse Gemenebest 1805 – 1806.

**H. Schlegel,**

1804 – 1884, lid 1839

Tweede directeur van het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden.

**J.W.H. Schorer,**

1834 – 1903, directeur 1880

Commissaris des Konings in de provincie

Noord-Holland. Later vicepresident van de Raad van State. Voorzitter van de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen 1886 – 1897.

**J.F.L. Schröder,**

1774 – 1845, lid 1810

Luthers theoloog en wijsgeer. Hoogleraar te Utrecht. Won gouden medaille bij de Hollandsche Maatschappij, wat de aanzet gaf tot zijn carrière. Afkomstig uit Duitsland.

**J.L.C Schroeder van der Kolk \***,

1797 – 1862, lid 1830

Grondlegger van de moderne psychiatrie in Nederland. Hoogleraar geneeskunde te Utrecht.

**A.J. Severijn,**

1774 – 1825, directeur 1805

Invloedrijk Amsterdams koopman, die meebesliste over de grondwet van 1814.

**P.F. von Siebold \***,

1796 – 1866, lid 1834

Bekend voor zijn onderzoek van de Japanse flora en fauna. Bracht kennis van de Japanse cultuur dichterbij. Het Japanmuseum Sieboldhuis in Leiden geeft een overzicht van de door hem verzamelde collectie Japanse objecten.

**G. Simons \***,

1802 – 1868, lid 1850

Tweede directeur van de Polytechnische School te Delft, na Lipkens. Minister van Binnenlandse Zaken, fel bestrijder der liberalen, in het bijzonder van Thorbecke.

**J. Six,**

1857 – 1926, lid 1922

Archeoloog en kunsthistoricus. Hoogleraar kunstgeschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam, als opvolger van Allard Pierson.

**N. Smalenburg,**

1761 – 1836, lid 1810

Rechtsgeleerde. Hoogleraar te Franeker en Leiden, als opvolger van zijn leermeester Voorda die was geschorst.

**J.W. Statius Muller,**

1767 – 1836, lid 1808

Luthers predikant achtereenvolgens te Gouda, Alkmaar, Haarlem en Amsterdam.

**P. Steyn,**

1706 – 1772, directeur 1759

Zijn vader en ook hijzelf waren burgemeester van Haarlem. Raadspensionaris van Holland. Stelde orde op zaken in de financiële chaos van Holland en van het koningshuis. Curator van de Leidse Universiteit.

**A. van Stipriaan Luiscius,**

1753 – 1829, lid 1794

Arts en lector chemie te Delft. Won veel prijsvragen over hoe men water geschikt kan maken voor drinkwater. Kreeg aanbiedingen om hoogleraar te worden maar bedankte. Hijzelf droeg de achternaam Van Stipriaan, zijn vrouw die van Luiscius.

**H. van Stralen,**

1751 – 1822, directeur 1805

'Minister van Binnenlandse Zaken' in de regering van R.J. Schimmelpenninck. Oranjegezind.

**S. Stratingh Ez.,**

1785 – 1841, lid 1823

Hoogleraar scheikunde te Groningen. Uitvinder van een stoomwagen en de elektrische motorboot.

**C.W. Stronck,**

1775 – 1853, lid 1816

Theoloog. Predikant, onder andere te Dordrecht.

**M. Stuart,**

1765 – 1826, lid 1808

Remonstrants predikant te Amsterdam. Groot kanselredenaar. Ook geschiedkundige. Door koning Willem I benoemd tot geschiedschrijver des vaderlands.

**B.F. Suerman,**

1783 – 1862, lid 1839

Hoogleraar geneeskunde te Harderwijk. Na de opheffing van deze universiteit hoogleraar te Utrecht.

**W.F.R. Suringar \*,**

1832 – 1898, lid 1862

Botanicus. Directeur van de Hortus Botanicus en het Rijksherbarium te Leiden.

**G. van Swieten \*,**

1700 – 1772, buitenlands lid 1761

Trouwe leerling van Boerhaave, zijn 'secretaris'. Arts en apotheker, lijfarts van Maria Theresia van Oostenrijk.

**J.H. van Swinden \*,**

1746 – 1823, lid 1769

Beroemd hoogleraar wis- en natuurkunde te Amsterdam, eerste voorzitter van de KNAW (Koninklijk Instituut). Bekend vanwege de invoering van het metrieke stelsel.

**J. P.R. Tak van Poortvliet,**

1839 – 1904, directeur 1878

Zeeuw. Verdienstelijk liberaal staatsman, gespecialiseerd in waterstaatszaken. Bereikte niet veel in de politiek vanwege zijn tactloos optreden.

**J. Teissèdre l'Ange,**

1771 – 1853, lid 1798

Waaals predikant te Haarlem, groot kanselredenaar. Redacteur van de Haarlemsche Courant. Het ontbrak hem niet aan eerbewijzen.

**C.J. Temminck \*,**

1778 – 1858, directeur 1805

Oprichter en eerste directeur van het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden, het huidige Naturalis.

**C.A. den Tex,**

1795 – 1854, lid 1832

Hoogleraar rechtsgeleerdheid te Amsterdam, lid Tweede Kamer, lid Raad van State.

**J.R. Thorbecke \*,**

1798 – 1872, lid 1839

Liberaal staatsman. Grondlegger van onze parlementaire democratie.

**C.B. Tilanus,**

1796 – 1883, lid 1855

Hoogleraar chirurgie te Amsterdam, leerling van B.F. Suerman.

**H. Tollius \*,**

1742 – 1822, lid 1779

Opvolger van Petrus Burmannus Secundus te Amsterdam. Later hoogleraar Grieks en Latijn te Leiden. Leermeester van de drie kinderen van stadhouder Willem V.

**G.F. Tydeman,**

1858 – 1939, lid 1909

Bekwaam marineofficier met een grote wetenschappelijke aanleg.

**M. Tydeman \*,**

1741 – 1825, lid 1777

Rechtsgeleerde, filosoof en letterkundige. Hoogleraar te Utrecht en te Leiden. Tevens bibliothecaris te Leiden.

**J.A. Uilkens \*,**

1772 – 1825, lid 1805

Predikant. Leerde boeren in Groningen nieuwe zaaimethoden voor hun landbouw. Bracht hen tevens enige beschaving bij. Later eerste hoogleraar landhuishoudkunde te Groningen. Fysico-theoloog.

**P.J. Uylenbroek,**

1797 – 1844, lid 1832

Hoogleraar wis- en natuurkunde te Leiden. Verzorgde de uitgave van de brieven van C. Huygens. Opgevolgd door P.L. Rijke in de natuurkunde en F. Kaiser in de sterrenkunde.

**J. Valckenaer,**

1759 – 1821, lid 1809

Nederlands jurist, patriot en diplomaat. Was korte tijd hoogleraar te Leiden.

**H. Venema \*,**

1697 – 1787, lid 1758

Hoogleraar theologie te Franeker. Verlicht theoloog. Had warme banden met de stadhouders Willem IV en Willem V, die hem regelmatig aan de dis uitnodigden.

**G.J. Verdam \*,**

1802 – 1866, lid 1839

Hoogleraar wiskunde te Leiden.

**W. van der Vlugt,**

1853 – 1928, lid 1918

Leids hoogleraar rechtsgeleerdheid. Lid

Tweede Kamer, fel bestrijder van de leer van de antithese van Abraham Kuypers.

**J.M. van Vollenhoven \*,**

1812 – 1881, directeur 1855

Burgemeester van Amsterdam. Geen krachtig bestuurder. Was gehuwd met een Van Lennep.

**C.W. Vonck,**

1724 – 1768, directeur 1758

Burgemeester van Nijmegen.

**G.E. Voorhelm Schneevoogt \*,**

1814 – 1871, lid 1862

Medicus te Amsterdam in het Onze Lieve Vrouwe Gasthuis, met vele hoge onderscheidingen.

**J. van Voorst,**

1757 – 1833, lid 1820

Theoloog. Hoogleraar te Franeker en later te Leiden. Tevens bibliothecaris van de Leidse Universiteitsbibliotheek.

**W. de Vos \*,**

1739 – 1823, lid 1792

Doopsgezind predikant te Amsterdam. Winnaar van vele prijsvragen, ook van die welke in het jaar 2010 opnieuw door de KHMW is uitgeschreven samen met NRC.

**J. Vosmaer,**

1743 – 1824, lid 1814

Arts te Haarlem. Hoogleraar farmacie te Harderwijk, later aan de Veeartsenijschool te Utrecht.

**H. de Vries \*,**

1848 – 1935, lid 1881

Befaamd hoogleraar plantenfysiologie te Amsterdam. Bekend vanwege zijn erfelijkheidsleer en mutatietheorie.

**M. de Vries \*,**

1820 – 1892, lid 1864

Hoogleraar Nederlandse taal- en letterkunde te Leiden.

**S.G. de Vries,**

1861 – 1937, lid 1901

Zoon van Matthias de Vries. Bibliothecaris van de Leidse Universiteitsbibliotheek. Ook conservator van het Prentenkabinet.

**G. Vrolik \***,

1775 – 1859, lid 1802

Oprichter van Museum Vrolik te Amsterdam. Vader van W. Vrolik, de eerste algemeen secretaris van de KNAW.

**J.D. van der Waals Jr.**

1873 – 1971, lid 1923

Hoogleraar theoretische natuurkunde te Amsterdam, zoon van de Nobelprijswinnaar J.D. van der Waals.

**A. Weiss \***,

1713 – 1792, lid 1752

Zwitsers jurist gespecialiseerd in staatsrecht. Trok veel buitenlandse studenten. Onderwijzer van de minderjarige Prins van Oranje, de latere stadhouder Willem V.

**G.F. Westerman \***,

1807 – 1890, lid 1868

Een der oprichters en eerste officiële directeur van Artis.

**H. van Wijn,**

1740 – 1831, directeur 1803

Letterkundige, oudheidkundige, geschiedkundige en dichter. Archivaris van de Bataafse Republiek.

**D. van de Wijnpersse \***,

1724 – 1808, lid 1769

Hoogleraar wijsbegeerte, wiskunde en sterrenkunde te Leiden. Ging op 81-jarige leeftijd met emeritaat.

**J. Willmet,**

1750 – 1835, lid 1805

Hoogleraar Oosterse talen te Harderwijk, later te Amsterdam.

**C. Winkler \***,

1855 – 1941, lid 1909

Hoogleraar neurologie en psychiatrie te Amsterdam en Utrecht. Hij was de eerste hoogleraar in Nederland op dit gecombineerde vakgebied.

**S. Wiselius,**

1769 – 1845, lid 1818

Vooraanstaand patriot. Ook dichter en geschiedkundige. Politiecommissaris van Amsterdam.

**J. Witsen,**

1705 – 1767, directeur 1755

Kunstverzamelaar, schilder, tekenaar, etser. Burgemeester van Amsterdam. Telg uit een beroemd Amsterdams geslacht.

**D. Wyttenbach \***,

1746 – 1820, lid 1786

Hoogleraar klassieke talen aan de Leidse Universiteit. Tevens bibliothecaris van de Leidse Universiteitsbibliotheek.

**A. Ypey (I) \***,

1749 – 1820, lid 1775

Hoogleraar geneeskunde te Franeker. Na de opheffing van deze universiteit in 1812 hoogleraar te Leiden, als opvolger van N. Paradijs.

**A. Ypey (2) \***,

1760 – 1837, lid 1813

Hoogleraar kerkgeschiedenis te Harderwijk. Na de opheffing van deze universiteit hoogleraar theologie te Groningen.

**T. Zaayer \***,

1837 – 1902, lid 1873

Hoogleraar pathologie en anatomie te Leiden.

**P. Zeeman Gzn \***,

1850 – 1915, lid 1909

Hoogleraar wiskunde en mechanica te Leiden. Voorzitter van het Koninklijk genootschap Mathesis Scientiarum Genetrix.

## Lijst van afkortingen

[Van der Aa]

A.J. van der Aa, Biografisch Woordenboek der Nederlanden. Eenentwintig delen. Haarlem 1852 – 1878

[Bierens de Haan]

Dr. J.A. Bierens de Haan, De Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen 1752 – 1952, Tjeenk Willink & Zoon N.V., Haarlem 1952

[Boeles]

Mr. W.B.S. Boeles, Frieslands Hoogeschool en het Rijks Athenaeum te Franeker. Twee delen. Leeuwarden 1878 – 1889

[Bronnen]

P.C. Molhuysen, Bronnen tot de geschiedenis van de Leidse Universiteit. Zeven delen. Martinus Nijhoff, 's-Gravenhage 1913 – 1924

[BWN]

Biografisch Woordenboek van Nederland. Zes delen. 's-Gravenhage 1979 – 2008

[NNBW]

Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek. Tien delen. Leiden 1911 – 1937

[Otterspeer II]

Willem Otterspeer, Groepsportret met Dame. De vesting van de macht. De Leidse Universiteit 1673 – 1775. Bert Bakker, Amsterdam 2002

[Otterspeer III]

Willem Otterspeer, Groepsportret met Dame, De werken van de wetenschap. De Leidse Universiteit 1776 – 1876. Bert Bakker, Amsterdam 2005

Bovenstaande bronnen zijn soms ook digitaal te raadplegen via [www.biografischportaal.nl](http://www.biografischportaal.nl).

### Colofon

Uitgave: Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen  
Auteur: Gerrit van Dijk  
Scans: Hilde de Wolf Fotografie, Bennebroek  
Vormgeving: Coen Mulder, Haarlem  
Druk: Ten Brink, Meppel

